

***Suvestinė redakcija nuo 2013-01-01 iki 2014-04-09***

*Įsakymas paskelbtas: Žin. 2012, Nr. [110-5600](#), i. k. 1122250ISAK000V-861*

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRO  
Į S A K Y M A S**

**DĖL PIRMINĖS AMBULATORINĖS PSICHIKOS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS  
PASLAUGŲ TEIKIMO TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO**

2012 m. rugsėjo 17 d. Nr. V-861  
Vilnius

Įgyvendindamas Pirminės sveikatos priežiūros plėtros koncepcijos įgyvendinimo 2012–2013 metų priemonių plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. gruodžio 20 d. įsakymu Nr. V-1074 (Žin., 2011, Nr. 161-7655), 3 punktą ir atsižvelgdamas į Lietuvos Respublikos Seimo Socialinių reikalų ir darbo komiteto 2012 m. gegužės 16 d. sprendimo Nr. 103-S-01 „Dėl vaiko teisių apsaugos įstaigų veiksmų apsaugant vaiko teises ir teisėtus interesus“ 2.6 punktą:

1. T v i r t i n u Pirminės ambulatorinės psichikos sveikatos priežiūros paslaugų teikimo tvarkos aprašą (pridedama).

2. P r i p a ž į s t u netekusiais galios:

2.1. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 1999 m. kovo 9 d. įsakymą Nr. 110 „Dėl Pirminės ambulatorinės psichikos sveikatos priežiūros paslaugų bazinės kainos, jų teikimo bei apmokėjimo tvarkos ir Psichikos sveikatos centro pavyzdinių įstatų bei specialistų veiklos“ (Žin., 1999, Nr. 25-722);

2.2. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 1999 m. spalio 28 d. įsakymo Nr. 468 „Dėl SAM įsakymų 1998 06 18 Nr. 329, 1999 01 11 Nr. 17, 1999 01 22 Nr. 45, 1999 02 25 Nr. 92, 1999 03 09 Nr. 110, 1999 03 15 Nr. 116, 1999 03 16 Nr. 120, 1999 05 10 Nr. 229, 1999 05 27 Nr. 256 dalinio pakeitimo ir papildymo“ (Žin., 1999, Nr. 93-2718) 1.5 punktą.

3. N u s t a t a u, kad:

3.1. šis įsakymas įsigalioja 2013 m. sausio 1 d.;

3.2. šiuo įsakymu patvirtinto Pirminės ambulatorinės psichikos sveikatos priežiūros paslaugų teikimo tvarkos aprašo nuostatos taikomos įstaigoms, teikiančioms pirmines ambulatorines psichikos sveikatos priežiūros paslaugas, apmokamas Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis.

4. P a v e d u kontroliuoti šio įsakymo vykdymą viceministrui pagal administravimo sritį.

SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRAS

RAIMONDAS ŠUKYS



## **PIRMINĖS AMBULATORINĖS PSICHIKOS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS PASLAUGŲ TEIKIMO TVARKOS APRAŠAS**

### **I. BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Pirminės ambulatorinės psichikos sveikatos priežiūros paslaugų teikimo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) nustato pirminių ambulatorinių psichikos sveikatos priežiūros paslaugų teikimo reikalavimus įstaigai, specialistams ir psichikos sveikatos centro veiklą.

2. Pirminė ambulatorinė psichikos sveikatos priežiūra yra sudedamoji pirminės ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros dalis. Pirminės ambulatorinės psichikos sveikatos priežiūros paslaugos teikiamos psichikos sveikatos centruose.

3. Pirminės ambulatorinės psichikos sveikatos priežiūros paslaugos teikiamos psichikos sveikatos centruose, turinčiuose įstaigos asmens sveikatos priežiūros licenciją, suteikiančią teisę teikti pirminės psichikos sveikatos priežiūros paslaugas.

4. Šiame Apraše vartojamos sąvokos:

**Pirminė ambulatorinė psichikos sveikatos priežiūra** – tai kvalifikuotų pirminės ambulatorinės psichikos sveikatos priežiūros paslaugų, teikiamų asmens sveikatos priežiūros įstaigose, atitinkančiose psichikos sveikatos centrums keliamus reikalavimus, kompleksas.

**Psichikos sveikatos centras** – asmens sveikatos priežiūros įstaiga (ar jos padalinys), teikianti pirminės ambulatorinės psichikos sveikatos priežiūros paslaugas.

5. Kitos Apraše vartojamos sąvokos atitinka įstatymuose ir kituose teisės aktuose vartojamas sąvokas.

### **II. PSICHIKOS SVEIKATOS CENTRO VEIKLA**

6. Psichikos sveikatos centras:

6.1. pagal kompetenciją užtikrina (suteikia ir organizuoja) būtinąją medicinos pagalbą;

6.2. vykdo ambulatorinę psichikos sveikatos priežiūrą:

6.2.1. propaguoja sveiką gyvenseną;

6.2.2. vykdo psichikos sutrikimų prevenciją, ypatingą dėmesį skirdamas depresijos ir savižudybių prevencijai;

6.2.3. įgyvendina psichikos sveikatos stiprinimo priemones;

6.2.4. dalyvauja įgyvendinant vaikų ir paauglių psichikos sveikatos priemones;

6.2.5. dalyvauja įgyvendinant pagyvenusių žmonių psichikos sveikatos priemones;

6.2.6. teikia psichiatrinių krizių intervencijos paslaugas;

6.2.7. atlieka pirminį asmens psichikos sveikatos būklės patikrinimą;

6.2.8. teikia psichologinę pagalbą asmenims, turintiems psichikos sutrikimų, ir jų artimiesiems;

6.2.9. vykdo psichikos ligonių, kuriems dažnai paūmėja psichikos sutrikimai ir tai kelia pavojų jų pačių ir (ar) aplinkinių sveikatai arba gyvybei, stebėseną;

6.2.10. teikia psichofarmakoterapijos, asmens, šeimos konsultavimo, psichiatrinės abiliacijos, psichosocialinės reabilitacijos paslaugas;

6.2.11. teikia priklausomybės ligų gydymo ir reabilitacijos pirminio lygio paslaugas;

6.2.12. teikia psichikos sveikatos slaugos, socialinės pagalbos paslaugas;

6.2.13. vykdo lėtiniais psichikos ir elgesio sutrikimais sergančių pacientų priežiūrą;

6.3. pagal kompetenciją atlieka profilaktinius sveikatos tikrinimus;

6.4. išduoda pacientams nedarbingumo pažymėjimus;

6.5. nepriskirtais jo kompetencijai, taip pat visais neaiškiais atvejais siunčia pacientus antrinio ar tretinio lygio ambulatorinių ar stacionarinių paslaugų gauti;

6.6. teikia psichikos sveikatos priežiūros paslaugas namuose pagal asmens sveikatos priežiūros įstaigos (toliau – ASPI) vadovo nustatytą tvarką;

6.7. pagal kompetenciją siunčia asmenis dėl neįgalumo, darbingumo lygio ir specialiųjų poreikių nustatymo teisės aktų nustatyta tvarka;

6.8. nustato medicininės indikacijas ir kontraindikacijas dėl asmenų apgyvendinimo socialinės globos įstaigoje;

6.9. vykdo asmenų, kuriems teismo sprendimu taikomos priverčiamosios medicinos priemonės, ambulatorinį stebėjimą; Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka teikti išvadą teismui dėl priverčiamųjų medicinos priemonių taikymo pratęsimo, rūšies pakeitimo ar jų taikymo panaikinimo;

6.10. kartu su socialinės globos ir rūpybos įstaigomis, organizacijomis teikia asmenims, turintiems psichikos sutrikimų, socialinę pagalbą, bendradarbiauja teikiant reabilitacijos ir abiliacijos paslaugas;

6.11. tvarko medicinos dokumentaciją ir teikia statistikos ir kitus privalomosios atskaitomybės duomenis Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

6.12. praneša apie sužalotus pacientus, kuriems žala galėjo būti padaryta nusikalstama veika, teisėsaugos institucijoms;

6.13. informuoja apie galimai pažeistas vaiko teises savivaldybę / seniūniją;

6.14. bendradarbiauja su šeimos gydytojais, slaugos bei socialiniais darbuotojais ir kitais specialistais, dirbančiais sveikatos priežiūros ar kitose įstaigose;

6.15. teikia kitas sveikatos priežiūros ir kitas paslaugas teisės aktų nustatyta tvarka.

### **III. PASLAUGŲ TEIKIMAS IR ORGANIZAVIMAS**

7. Pirminės ambulatorinės psichikos sveikatos priežiūros paslaugos teikiamos visiems prie psichikos sveikatos centro prisirašiusiems asmenims. Prisirašiusiems gyventojams turi būti užtikrinama suaugusiųjų, vaikų ir paauglių psichikos sveikatos priežiūra bei priklausomybės ligų gydymo paslaugos.

8. Pirminės ambulatorinės psichikos sveikatos priežiūros paslaugos teikiamos komandiniu principu. Komandą sudaro gydytojas psichiatras, vaikų ir paauglių psichiatras, psichikos sveikatos slaugytojas, socialinis darbuotojas ir medicinos psichologas (toliau – komanda). Komandoje gali dirbti ir kiti specialistai, kurių veikla susijusi su sveikatos priežiūra.

9. Mažiausią pirminės ambulatorinės psichikos sveikatos priežiūros paslaugų teikimo komandą sudaro gydytojas psichiatras, psichikos sveikatos slaugytojas, socialinis darbuotojas ir medicinos psichologas. Kai komandoje nėra gydytojo vaikų ir paauglių psichiatro, psichikos sveikatos priežiūros paslaugas vaikams ir paaugliams gali teikti gydytojas psichiatras. Gydytojas psichiatras pagal kompetenciją:

9.1. suteikia vaikams ir paaugliams būtinąją psichiatrinę pagalbą;

9.2. siunčia vaikus ir paauglius pas gydytoją vaikų ir paauglių psichiatrą;

9.3. siunčia vaikus ir paauglius gydyti stacionare;

9.4. tęsia gydytojo vaikų ir paauglių psichiatro konsultacijos metu paskirtą medikamentinį gydymą.

10. Pacientams ir jų artimiesiems ASPI turi būti sudaryta galimybė kreiptis į bet kurį psichikos sveikatos centro, teikiančio pirminės ambulatorinės psichikos sveikatos priežiūros paslaugas, komandos narį pagal ASPI vadovo nustatytą tvarką.

11. Psichikos sveikatos centre gydytojo psichiatro ne darbo laiku psichikos sveikatos priežiūros paslaugas suaugusiems gali teikti gydytojas vaikų ir paauglių psichiatras pagal Lietuvos medicinos normoje nustatytą kompetenciją.

12. Psichikos sveikatos centras užtikrina psichikos sveikatos priežiūros specialistų

komandos kokybiškų, saugių, tinkamų, priimtinių ir prieinamų pirminių ambulatorinių psichikos sveikatos priežiūros paslaugų teikimą: gydytojo psichiatro ir psichikos sveikatos slaugytojo – ne mažiau kaip 20 valandų per savaitę, medicinos psichologo ir socialinio darbuotojo – pagal Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. gruodžio 5 d. įsakymu Nr. V-943 „Dėl Pirminės ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros paslaugų organizavimo ir apmokėjimo tvarkos aprašo bei Pirminės ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros paslaugų ir bazinių kainų sąrašo tvirtinimo“ (Žin., 2005, Nr. 143-5205) nustatytus aptarnaujamų gyventojų skaičiaus normatyvus.

*Punkto pakeitimai:*

Nr. [V-1052](#), 2012-11-19, Žin., 2012, Nr. 136-6996 (2012-11-24), i. k. 1122250ISAK00V-1052

13. Psichikos sveikatos centras kartą per mėnesį pateikia teritorinei ligonių kasai (toliau – TLK) psichikos sveikatos centro darbuotojų skaičių (pagal specialybes). Psichikos sveikatos centras kiekvieną mėnesį pagal Privalomojo sveikatos draudimo informacinės sistemos „Sveidra“ duomenis rengia praėjusio ataskaitinio laikotarpio (praėjusio mėnesio) prisirašiusių prie pirminės ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros įstaigų asmenų skaičiaus suderinimo protokolą (toliau – suderinimo protokolas). Suderinimo protokolas pateikiamas TLK derinti Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – VLK) direktoriaus įsakymu nustatyta tvarka ir terminais. Suderinimo protokole pateikiamas psichikos sveikatos centro aptarnaujamų asmenų, apdraustų privalomuoju sveikatos draudimu, skaičius, reikalingas psichikos sveikatos centro ir TLK tarpusavio atsiskaitymams vykdyti.

14. Iki kiekvieno mėnesio 10 dienos psichikos sveikatos centras VLK nustatytu formatu TLK duomenų bazei elektroninėmis ryšio priemonėmis pateikia informaciją apie visas praėjusį mėnesį suteiktas asmens sveikatos priežiūros paslaugas, apmokamas Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis ar kitų šaltinių lėšomis, ar iš dalies apmokamas paslaugas.

#### **IV. KOMANDOS NARIŲ FUNKCIJOS IR KOMPETENCIJA**

15. Gydytojas psichiatras, gydytojas vaikų ir paauglių psichiatras, psichikos sveikatos slaugytojas teikia pirminės ambulatorinės psichikos sveikatos priežiūros paslaugas pagal kompetenciją, nustatytą jų medicinos normose.

16. Psichikos sveikatos slaugytojas pagal kompetenciją organizuoja ir atlieka psichikos sveikatos slaugą:

16.1. įvertina psichikos ir elgesio sutrikimais sergančių asmenų slaugos poreikius;

16.2. nustato psichikos ir elgesio sutrikimais sergančių asmenų slaugos problemas;

16.3. nustato slaugos tikslus, planuoja ir įgyvendina slaugos veiksmus;

16.4. teikia slaugos paslaugas pacientams;

16.5. moko pacientus ir jų artimuosius, teikia konsultacinę pagalbą;

16.6. teikia pacientams ir jų artimiesiems, kitiems specialistams rekomendacijas psichikos sveikatos slaugos klausimais.

17. Medicinos psichologas pagal kompetenciją:

17.1. atlieka vaikų, paauglių ir suaugusiųjų psichologinę diagnostiką ir įvertinimą;

17.2. teikia psichologinio konsultavimo paslaugas ir padeda spręsti bendravimo, santykių su aplinkiniais ir asmenines problemas;

17.3. teikia specifinių elgesio ir emocinių sutrikimų diagnostikos ir terapijos paslaugas;

17.4. teikia psichologinę pagalbą krizių atvejais asmenims, išgyvenusiems psichologines traumas;

17.5. padeda spręsti asmeninio bei šeimos gyvenimo sunkumus, tarpasmeninius konfliktus;

17.6. teikia pacientams, jų artimiesiems ir kitiems specialistams rekomendacijas psichologijos klausimais.

18. Socialinis darbuotojas pagal kompetenciją:

- 18.1. įvertina paciento (šeimos) socialinę padėtį, socialines problemas ir aplinką;
- 18.2. teikia informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo ir atstovavimo paslaugas, padeda asmeniui (šeimai) spręsti socialines problemas;
- 18.3. sudaro individualų socialinės pagalbos pacientui planą, numato socialinės pagalbos pacientui konkrečias priemones ir būdus;
- 18.4. teikia socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo bei socialines paslaugas;
- 18.5. organizuoja ir dirba su pacientų savivalbos grupėmis;
- 18.6. organizuoja užimtumo terapiją, atsižvelgdamas į paciento gebėjimus ir ligos ypatumus;
- 18.7. tarpininkauja pacientui ir kitiems psichikos sveikatos centro komandos nariams, sprendžiant paciento ir (ar) šeimos problemas;
- 18.8. atstovauja pacientams ir gina jų teises ir teisėtus interesus įvairiose institucijose bei organizuoja teisinę pagalbą;
- 18.9. sudaro sąlygas asmeniui (šeimai) ugdyti ar stiprinti gebėjimus savarankiškai spręsti savo socialines problemas, palaikyti socialinius ryšius su visuomene, taip pat įveikti socialinę atskirtį;
- 18.10. teikia pacientui ir jo artimiesiems, kitiems specialistams rekomendacijas socialinių paslaugų klausimais;
- 18.11. turėdamas duomenų, kad asmeniui (šeimai) reikia socialinių paslaugų, nedelsdamas informuoja asmens (šeimos) gyvenamosios vietos savivaldybę.

## **V. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS**

- 19. Psichikos sveikatos centras pagal kompetenciją bendradarbiauja su valstybinėmis institucijomis, nevyriausybinėmis organizacijomis ir kitomis institucijomis.
- 20. Psichikos sveikatos centro specialistų komandos nariai, teikdami paslaugas pacientams ir jų artimiesiems, laikosi etikos reikalavimų, gerbia pacientų teises, stengiasi kovoti su išankstiniu nusistatymu prieš psichikos ligonius ir mažinti jų socialinę atskirtį.
- 21. Psichikos sveikatos centro specialistų komandos nariai už praktikos klaidas ir profesinės etikos pažeidimus atsako Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

---

### **Pakeitimai:**

- 1.  
Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Įsakymas  
Nr. [V-1052](#), 2012-11-19, Žin., 2012, Nr. 136-6996 (2012-11-24), i. k. 1122250ISAK00V-1052  
Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2012 m. rugsėjo 17 d. įsakymo Nr. V-861 "Dėl Pirminės ambulatorinės psichikos sveikatos priežiūros paslaugų teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo" pakeitimo